

JOS. TUREN:

Kranjska gora.

d Jesenic dalje se zoži Savska dolina v taki meri, da imajo Sava, cesta in železnica komaj prostora, da lahko tečejo druga poleg druge neovirano naprej. Le tu in tam stoji pod goro samotna kmetija, in nekaj njivic se širi skromno pod smrekovimi gozdovi. Le časih se razmakne dolina nekoliko, in tedaj nas pozdravi tiha zagorska vas. A vasi so le redke. Prva vas je Mojstrana in Dovje ob vhodu v dolino Vrata, ki jo zapira v ozadju Triglav s svojimi snežnimi tovariši. Vlak sopiha dalje ob širokem produ, ki se sredi njega peni Sava. Na levi in desni se prične gorovje zopet stiskati in se razmakne šele pri samotni, a vendar prijazni vasici Rovte. Tu je že precej polja, ki je jako skrbno in varčno obdelano. Na levi tam se dviguje strmo navkreber divji, a krasni jarek Martuljek, znan po svojem visokem slapu. Nad Martuljkom pa se vzpenjajo visoke, skalnate gore, ki jih pokriva leto in dan beli sneg. Strme so tiste gore in nepristopne in gledajo veličastno na bežeči vlak. Najlepši izmed gor pa je ostri, navpični Špik (2472 m). Tam je služil Kekec pri stari Pehti, kakor ste morda čitali v lanskem »Zvončku«. Zato pa vam mora biti znan Špik in krasni Martuljek s svojim slapom.

Vlak sopiha dalje kraj zelenega, smrekovega gozda in se ustavi čez nekaj minut. V Kranjski gori smo, ki je zadnja postaja v Jugoslaviji na severu Slovenije proti Italiji. Na desno se dvigajo zelene Karavanke s svojimi širnimi senožetmi; na levi pa gledajo nate strme, razdrte gore s svojimi ostrimi, s snegom pokritimi glavami. Polja je še precej. Njiva za njivo je skrbno obdelana in obrodi zato jeseni bogato.

Kranjska gora šteje okrog 130 hiš. Prebivalci so sami kmetje, ki se redé večinoma s poljedelstvom in le malo z živinorejo. A v prejšnjih časih je cvetela tu živinoreja, ki pa je v današnjem času popolnoma propadla. Veliko zasluži vas tudi od tujcev, ki prihajajo semkaj na letovišče. Priroda je tu tako krasna in veličastna, da Kranjska gora po pravici zasluži ime »jugoslovenska Švica«.

Na levi strani vasi teče divji potok Pišenca med kamenitim prodom, ki jo dobro vidimo na sliki. Ob znožju Karavank pa šumlja med jelševjem Sava v ozki strugi kot pohleven potoček in se združi onkraj vasi z divjo Pišenco. Mi pa gremo skozi vas in dalje ob belem produ.

Vedno bolj se čudimo orjaškemu snežniku, ki strmé nedaleč od nas v jasno nebo, in ker nismo vajeni takega prizora, nas je skoro strah. Z nebotečnih višav gledajo na nas razrite, previseče skale, in sicer na levi in desni, in vsak hip pričakujemo, da se zrušijo na nas. A mi smo junaki in gremo kar naprej. Ustavimo se šele tam gori, kjer se sveti malo jezerce, obdano krog in krog od belega proda. Tu imamo pred očmi vse strme gore. Ravno pred nami stoji velikanski Prisanek (2547 m); glavo ima nekoliko povešeno, kot bi spal. Dobro ga vidimo na sliki. Kdor bi hotel kaj več vedeti o tej gori, naj čita devetnajsti »Zvončkov« letnik, pa bo videl, kako je tamkaj in kako je tam Kekec pasel divje koze. Na levi se drži Prisanka stolpičasti Razor (2601 m), čigar vrh vidimo od daleč kakor ost sulice. Od Razora dalje pa je vrh pri vrhu, ki jih pa ne vidimo na sliki. Tam se dviga pogorje divje in strašne Škrlatice (2738 m), ki je za Triglavom najvišja gora v Sloveniji.

Kranjska gora.

Zdaj se pa obrnemo na desno. Severna Prisankova stena pada globoko in strmo, kot bi jo bil kdo prerezal. Tam je prelaz, ki ga imenujemo Vršič (1861 m) in ki je preko njega speljana lepa cesta, držeča v sosedno Trento, kjer izvira bistra Soča. Na Vršiču stojita dve planinski koči — Erjavčeva, ki je naša last, in »Dom na Vršiču«, ki

so ga nam ukradli zdaj Lahi. Na desno se vzpenja s snegom pokrita gora Mojstrovka (2332 m), ki jo vidite na sliki jako megleno. Od Mojstrovke drži gorski greben dalje do silnih vrhov Jalovca (2643 m) in Mangarta (2678 m). Pod Mojstrovko se pričinja divja, a vendar krasna soteska Mala Pišenca, na obeh straneh obdana od gladkih, sivih skal. Po soteski dere in bobni gorski potok Mala Pišenca. Tam je polno slapov in tolmunov, in ta soteska prekaša na več mestih svetovnoznani Vintgar pri Bledu. Sredi te soteske je moral pretrpeti Kekec marsikaj hudega. Če bode te pridni, pa vam pove »Zvonček« drugo leto kaj več o Kekcu in njegovih neizgovornostih v Mali Pišenci.

Dvajset minut od Kranjske gore proti severu stoji prijazna vasica Podkoren. Od tam se vzpenja po Karavankah cesta na znani Korenski prelaz, ki drži v naš izgubljeni Korotan. Onkraj vasi se zbira v malem jezercu naša Sava, ki izvira nedaleč tam v Planici in priteče pod peskom semkaj v jezerce. Še nekaj minut hodimo, ker bi radi videli še Mangart. Pridemo do vasi Rateče in res vidimo Mangart. A takrat zareže nad nami oboroženi tujci — Lahi. Prišli smo do državne meje in ne smemo več naprej.

Žalostni se obrnemo ter gremo nazaj proti Kranjski gori. Oziramo se na zelene Karavanke nad sabo in hudo nam je v srcu. Saj vemo, da sede tam na vrhovih Nemci in pazijo, da se nihče izmed nas ne prikrade v naš Korotan. Na desni — tik nad nami — sede na vrhovih naših Julijskih planin brezvestni in podli Lahi ter se nam reže v dolino. Zakaj italijanska meja drži ravno po vrhovih naših gor — našega Mangarta, Jalovca, Prisanka in Razora — in Lahi na Julijskih gorah ter Nemci na Karavankah nam hočejo pokazati, da smo mi na tistih vrhovih tujci, a ne gospodarji. Zato pa čepita Lah in Nemec na tistih vrhovih, da bi mi ne mogli priti v naše ugrabljeno kraljestvo — na Primorsko in v Korotan. Kakor dva zmaja sedita tam gori in nam kažeta v dolino svoje strupene zobe in krvave šape ter mislita, da se mi skrivamo v dolini in trepečemo od silnega strahu.

Hej, vidva prešerna zmaja! Mi v dolini se ne bojimo vajinih zob in šap, ker mi strahu niti ne poznamo! Vsaka naša koča rodi junaka, ki zna vihteti dolgo sulico in ostri meč. V srcu naših junakov ni bojazni, ampak samo ljubezen do doma, do drage planinske zemljice. Oj, pride dan, ko se dvignejo naši junaki... In vidva, prešerna zmaja, se bode ta strmoglavila v prepad, ki zija tako globoko pod vama!

